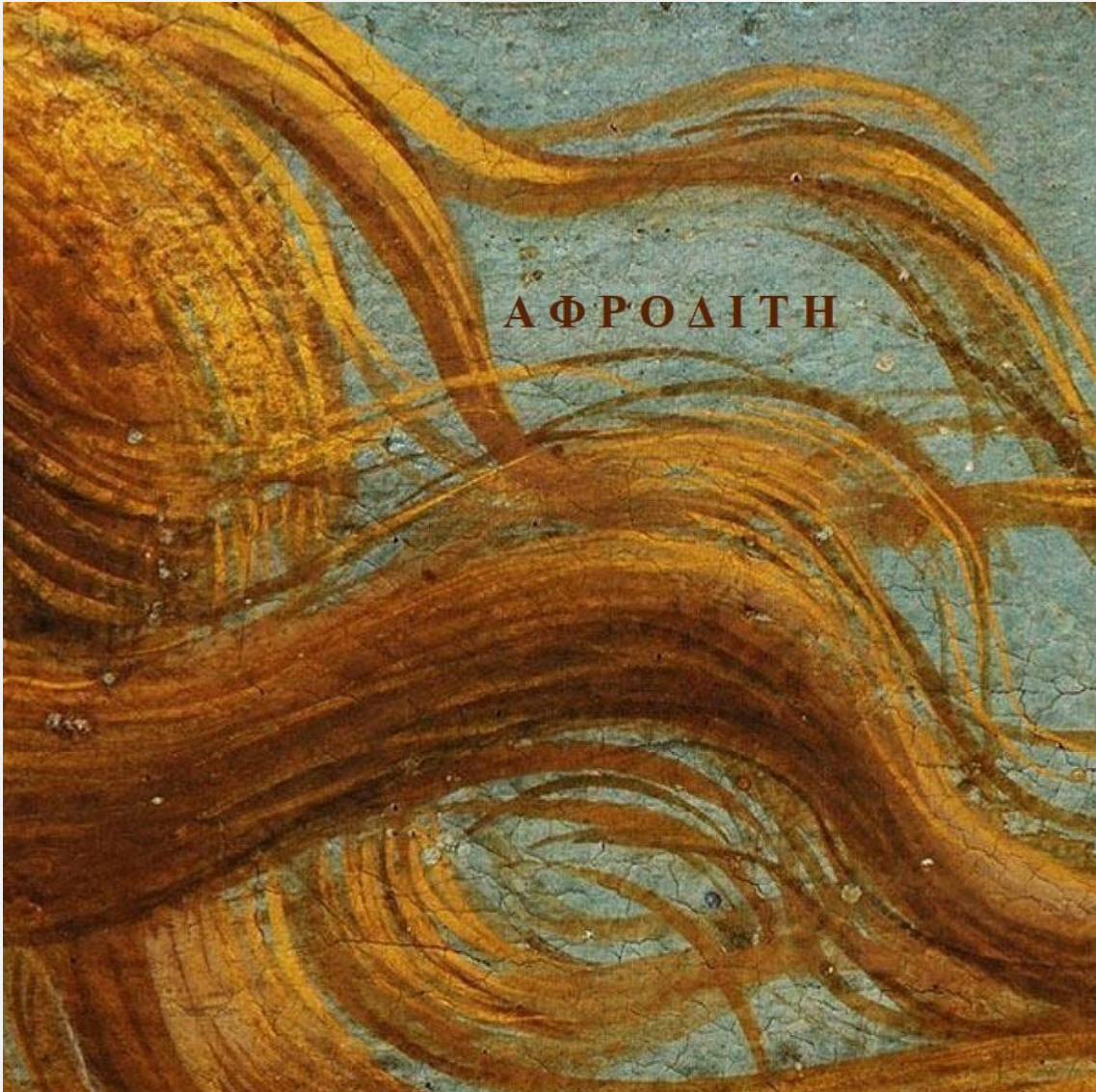

ΚΥΚΛΟΣ δύο ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ Μάρτιος 2022

Λεπτομέρεια από τον πασίγνωστο πίνακα «Η γέννηση της Αφροδίτης» του Μποτιτσέλλι (Sandro Botticelli, *Nascita di Venere*, 1484-1486): Τα ανεμίζοντα μαλλιά της θεάς. Galleria degli Uffizi, Φλωρεντία

**Πολλαπλές πτυχές της Αφροδίτης, ουράνιες και γήινες
Από την προσωκρατική Φιλοσοφία έως την Αναγέννηση και τη Βικτωριανή εποχή**

Δύο δίωρες διαλέξεις

Ομιλητής ο ερευνητής Αχιλλέας Σταματιάδης

Οι δύο ομιλίες έχουν σκοπό να αναδείξουν την εμβέλεια του πλατωνικού φιλοσοφικού μοντέλου των ‘δύο Αφροδιτών’, της Ουρανίας και της Γήινης ή Πάνδημης, όπως εμφανίστηκε σε τρεις συγκεκριμένες περιόδους κατά την διάρκεια της εξέλιξης της Δυτικής Λογοτεχνίας και Σκέψης. Οι μελετητές, ανά τους αιώνες, έχουν αποδεχθεί την θέση του Σωκράτη, όπως παρουσιάζεται στο *Συμπόσιο* του Ξενοφώντα, ότι δεν υπάρχει στ’ αλήθεια καμία διαφορά ανάμεσα στις ‘δύο Αφροδίτες’. Παρόλα αυτά, 25 χρόνια πριν από το *Συμπόσιο* του Ξενοφώντα, ο Πλάτων, στο δικό του *Συμπόσιο*, προχωρεί σε μια σημαντική διάκριση. Στον Πλάτωνα υπάρχουν ‘δύο Αφροδίτες’, η Αφροδίτη Ουρανία και η Πάνδημος Αφροδίτη, οι οποίες αργότερα αποκαλούνται και ‘διττές Αφροδίτες’ (ή ‘*Geminae Venere*’ στα λατινικά). Όπως θα δούμε, η αντίληψη για τις ‘δύο Αφροδίτες’ δεν είναι μονολιθική. Τουναντίον, παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία στο

πέραςμα του χρόνου. Αλλά ποιες είναι αυτές οι ‘δύο Αφροδίτες’ και με ποιο τρόπο απασχόλησαν την δυτική διανόηση και την καλλιτεχνική δημιουργία επί 24-25 αιώνες;

Η ανάλυση μου αφορά στη διττή Αφροδίτη (ή στις ‘διττές Αφροδίτες’, όπως αναφέρονται συνήθως οι δύο όψεις της θεάς) ως ένα πρότυπο μοντέλο σκέψης και επικεντρώνεται κυρίως σε τρεις πρωταρχικές πηγές: το *Συμπόσιο* του Πλάτωνος –με αναφορές στις αλληγορικές ερμηνείες της μορφής της Αφροδίτης στην Προσωκρατική, Πλατωνική και Νεοπλατωνική Φιλοσοφία–, το *Commentarium* του αναγεννησιακού νεοπλατωνικού Μαρσίλιο Φιτσίνο (Marsilio Ficino, 1433-1499) και τον *Λουκρήτιο* / *Lucretius*, το ποίημα του βικτωριανού Τέννυσον (Alfred, Lord Tennyson, 1809-1892).

Στη συνέχεια, θα ακολουθήσουμε την διαχρονική ανάπτυξη της πρόσληψης και κατανόησης της διττής Αφροδίτης του Πλάτωνα, λαμβάνοντας υπόψη μία ευρεία γκάμα μεταγενέστερων πηγών από την Ελληνιστική Αρχαιότητα μέχρι την Φλωρεντία της Αναγέννησης και τον 19ο αιώνα. Κι αυτό, επειδή, ύστερα από ενδελεχή μελέτη, διαμόρφωσα την άποψη ότι το διττό μοντέλο του Πλάτωνα, ή και η επιρροή αυτού του προτύπου, παρουσιάζει σημαντικές εξελίξεις καθώς επανεμφανίζεται μέσα στον ρου της ανάπτυξης του Δυτικού Πολιτισμού. Η πολυσχιδής φύση του πλατωνικού μοντέλου σκέψης καθώς και η επίδρασή του σε συναφείς και επακόλουθες έννοιες, όπως ο Έρωσ και ο Αντέρωσ, τόσο στην όπερα και την ζωγραφική, όπως και σε άλλες μορφές τέχνης, θα αποτελέσουν ένα από τα βασικά θέματα αυτής της παρουσίασης και θα μας οδηγήσουν σε πολλές παρεκβάσεις (διότι «οι κήποι της Αφροδίτης» είναι ανεξάντλητοι).

Το απόγευμα της ΤΕΤΑΡΤΗΣ 2 και 9 Μαρτίου 2022 (6:30-9:00)

Επανάληψη το πρωί της ΠΕΜΠΤΗΣ 3 και 10 Μαρτίου 2022 (11:00-13:30)

Εγγραφείτε εγκαίρως.

Τηρούνται όλα τα σχετικά με την προστασία από το Covid 19. Η μάσκα είναι απαραίτητη.

Την εποχή της παντοδυναμίας του Λαυρέντιου / Λορέντζου των Μεδίκων ή και Λορέντζο του Μεγαλοπρεπούς (*Lorenzo dei Medici*, ηγεμόνας της Φλωρεντίας 1469-1492) η Αναγέννηση διανύει την καλύτερη, την πλουσιότερη, την πιο αναζωογονητική εποχή της. Τότε ιδρύει και ο Μαρσίλιο Φιτσίνο (Marsilio Ficino, 1433-1499) την Ακαδημία. Εδώ, στην τοιχογραφία του Ντομένικο Γκιρλαντάιο, έργο του 1486-1490, ο ιερέας και νεοπλατωνικός Φιτσίνο, πρώτος μεταφραστής του Πλάτωνα στα λατινικά, βρίσκεται στην αρ. άκρη. Δεξιά, με ανοιχτόχρωμο μανδύα, πιστεύεται ότι απεικονίζεται ο Δημήτριος Χαλκοκονδύλης (Αθήνα 1424-Μιλάνο 1511). Η συμβολή των Βυζαντινών λογίων που κατέφυγαν στις ιταλικές πόλεις, όπως και η εφεύρεση της τυπογραφίας το 1455, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες.

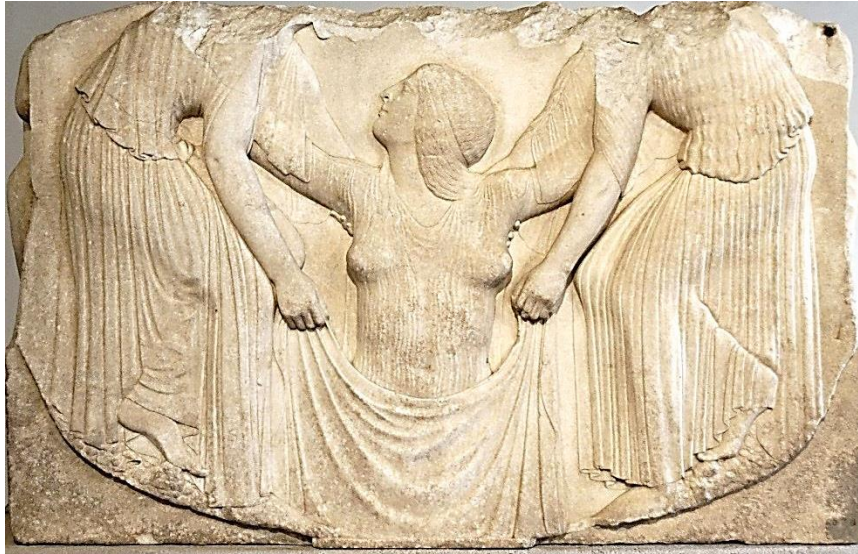

«Η Σχολή των Αθηνών», το περίφημο έργο του Ραφαήλ (*Raffaello Sanzio da Urbino*, 1483-1520), του οποίου μία από τις αρετές είναι η οπτική επίτευξη του νεοπλατωνικού ιδεώδους του ανθρώπινου μεγαλείου. Εδώ, στο κέντρο και στο ψηλότερο σημείο, βρίσκονται ο Πλάτων (αριστερά) και ο Αριστοτέλης. Μουσεία του Βατικανού

Σύντομο βιογραφικό του ομιλητή

Ο Αχιλλέας Α. Σταματιάδης (Αθήνα 1994) ολοκλήρωσε το Β.Α. του σε Διεθνείς Σχέσεις και ως δευτερεύουσα εξειδίκευση στην Ιστορία, τις Πολιτικές Επιστήμες και τα Κλασικά Γράμματα στο Northeastern University, στην Βοστώνη. Κατόπιν, παρακολούθησε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα Συγκριτολογίας στο Harvard GSAS και έλαβε τον ανάλογο τίτλο σπουδών, Μ.Α., από το University of Chicago, αφού εκπόνησε την διατριβή του με θέμα «Heavenly and Terrestrial Manifestations of an Ancient Goddess: From Empedocles's 'Αφροδίτη' to Tennyson's *Lucretius*». Η μεταπτυχιακή του διατριβή εξετάζει, μεταξύ άλλων, πώς ένα μοντέλο σκέψης που εμφανίζεται από την εποχή του Πλάτωνα αξιοποιείται στο curriculum της διδασκαλίας ηγετών την εποχή της Αναγέννησης. Η σχέση Κλασικών Μοντέλων Σκέψης και Ηγεσίας είναι στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων του και αυτό τον παρότρυνε να παρακολουθήσει το πρόγραμμα του Wharton School of the University of Pennsylvania με αντικείμενο την έννοια της Ηγεσίας στον 21ο αιώνα.

Έχει κάνει διαλέξεις στο Athens Centre, στο Πρόγραμμα Ενηλίκων του Κολλεγίου Αθηνών, στο Centre Culturel Hellénique στο Παρίσι και στο Center for Hellenic Studies του University of Chicago. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα, συνεχίζοντας την έρευνα του, ενώ παράλληλά ετοιμάζει μία έκδοση σχετικά με την διαχρονική πρόσληψη φιλοσοφικών μοντέλων σκέψης.

Ορφικός ύμνος εις Αφροδίτην

«Ουρανία, πολύμνη, φιλομειδής Αφροδίτη, ποντογενής, γενέτειρα θεά, φιλοπάννυχε, σεμνή, νυκτέρια ζεύκτειρα, δολοπλόκα μητέρα της Ανάγκης. Γιατί τα πάντα είναι από εσένα, καθώς υπέξυξες τον Κόσμο και κρατείς τις τρεις Μοίρες, γεννάς δε τα πάντα, όσα είναι στον ουρανό και στην πολύκαρπη γη και στον πόντο και στον βυθό, σεμνή του Βάκχου πάρεδρε, που τέρπεσε με τα θάλλη, γαμοστόλε μητέρα των Ερώτων, Πειθώ λεκτροχαρής, κρυφία, χαριδώτι, φαινομένη και αφανής, ερατοπλόκαμε, ευπάτειρα, νυμφιδία σύνδαιτι θεών, σκηπτούχε, λύκαινα, γεννοδότειρα, φίλανδρε, ποθειτότατη, βιοδώτη, που έξυξες τους βροτούς με αχαλίνωτους ανάγκες και τα πολλά φύλα των ερωτωμανών θηρίων με φίλτρα.

Έλα, Κυπρογενές θείον γένος, είτε είσαι εν τω Ολύμπω, θεά βασίλεια, φανερώνοντας καλώ πρόσωπο, είτε αμφιπολεύεις στον θρόνο της ελιβάνου Συρίας, είτε εσύ με χρυσότευκτα άρματα κατέχεις το γονιμώδει λουτρά στα πεδία της ιερής Αιγύπτου, είτε με κυκνοσειρόμενα άρματα ερχόμενη χαίρεσαι με τους κυκλικούς χορούς των κητών στο πόντιο κύμα, είτε με νύμφες τέρπεσαι στις θίνες του Διός Χθονίου με σιωπηλά άλματα σε αμμώδη αιγιαλούς, είτε στην Κύπρο, άνασσα, οι τροφοί σου, μαζί ωραίες παρθένες και άδμητες νύμφες ανα πάντα ενιαυτό υμνούν, εσέ, μακάρια, και τον άμβροτο αγνό Άδωνι. Έλα, μακάρια θεά που έχεις πολύ επέραστο είδος. Γιατί σε καλώ με σεμνή ψυχή και άγιους λόγους.»

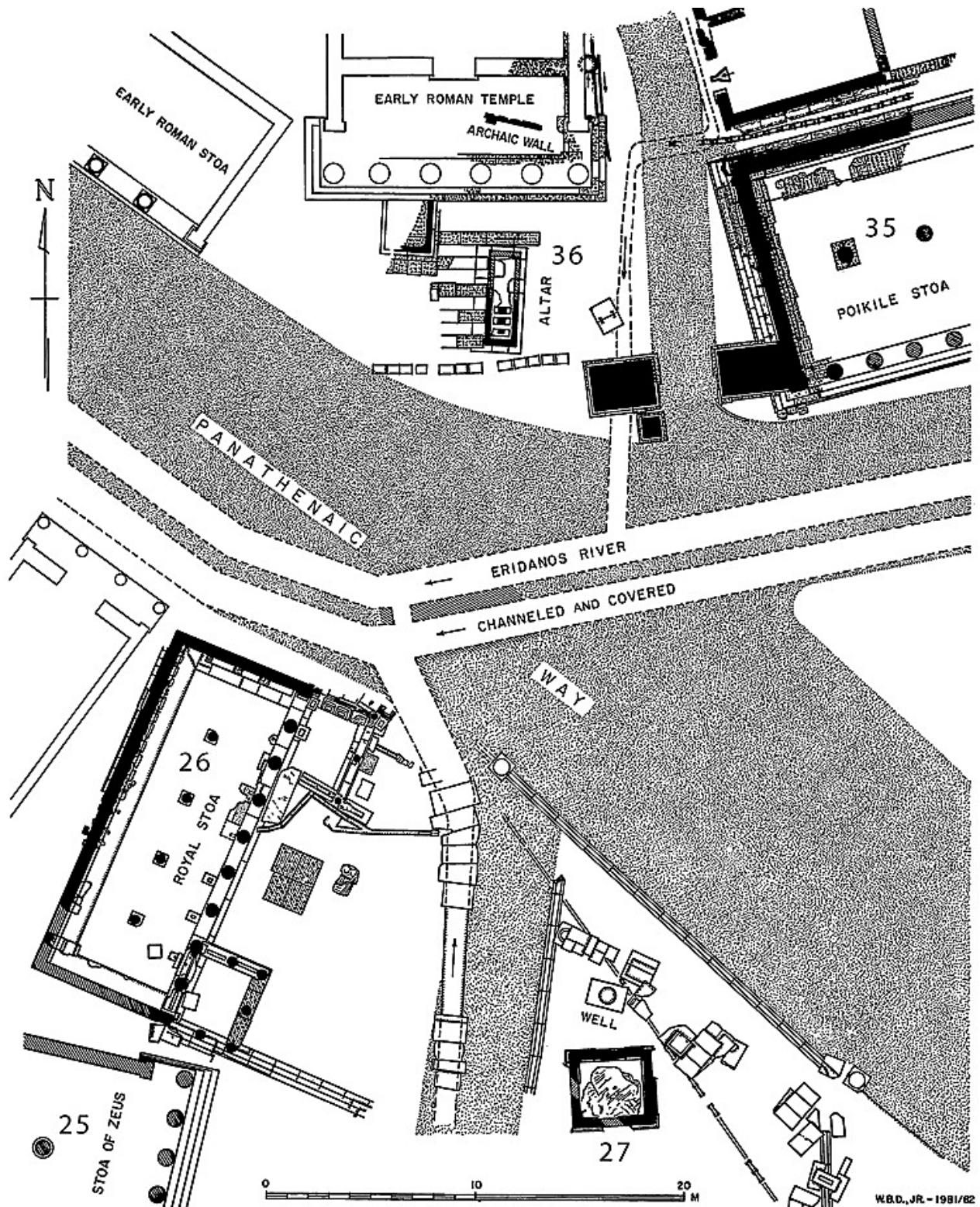
Πάνω: Το κεντρικό ανάγλυφο από τον λεγόμενο «Θρόνο Λουντοβίσι» απεικονίζει την Αφροδίτη να αναδύεται μέσα από τους θαλασσινούς αφρούς, ενώ την βοηθούν δύο θεραπαινίδες. Έργο του π. 460 π.Χ. σε θασίτικο μάρμαρο (η αυθεντικότητά του αμφισβητείται). Έπαυλή Ludovisi, Μουσεία του Καπιτολίνου Ρώμη

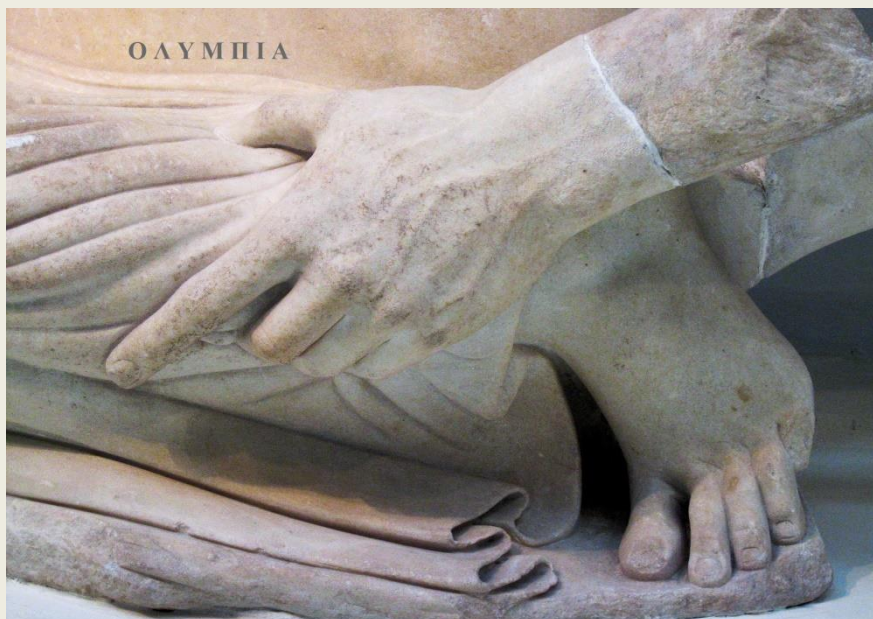
< «Αφροδίτη» του Gustave Moreau, 1871. Μουσείο Fogg των Μουσείων του Χάρβαρντ

Τμήμα της αθηναϊκής Αγοράς. Στα βόρεια του μικρού ποταμού Ηριδανού, ανάμεσα σε δύο κτίσματα της Ρωμαϊκής εποχής, αποκαλύφθηκε ο αρχαϊκός Βωμός της Αφροδίτης Ουρανίας (στην κάτωψη: 36 ALTAR), 6ος-5ος αι. π.Χ.

Agora Image: 2011.04.0089: Plan of the northwest corner of the Agora, showing the recent excavations at the top. From left to right: Early Roman Stoa; Altar of Aphrodite (6th-5th c.B.C.; two piers for a gateway (late 4th c.B.C.); foundations of the Painted Stoa (ca. 475-460 B.C.).

Από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα – Ανασκαφές στην Αγορά

Στη φωτ: Η βαρβαρότητα της βίας όπως εκφράζεται σε μία λεπτομέρεια από το δυτικό αέτωμα του ναού του Διός στην Ολυμπία, στο τοπικό Αρχ. Μουσείο σήμερα. Το γλυπτό σύνολο που απεικονίζει την επίθεση των μεθυσμένων Κενταύρων στις Λαπιθίδες της Θεσσαλίας, χρονολογείται στα πρώιμα κλασικά χρόνια (μεταξύ 471 και 457 π.Χ.)

Στο κράτος της Ήλιδας, που ίδρυσαν τον 11ο αιώνα οι Αιτωλοί, με αρχηγό τους τον Όξυλο
ΔΥΤΙΚΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Από την αρχαία **Ολυμπία**, στην κοιλάδα των ποταμών Αλφειού και Κλαδέου, μέχρι την αρχαία **Ήλιδα**, την πόλη που είχε την ευθύνη της οργάνωσης και διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, και από την σχεδόν άγνωστη Ήλιδα στα **μεσαιωνικά μνημεία της Ηλείας**, βυζαντινά και φράγκικα
Ξεναγεί η Χρυσή Καραϊωσηφίδου

Παρασκευή 18 – Κυριακή 20 Μαρτίου 2022

